

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Barokní vánoční tradice

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

K českým Vánocům patří neodmyslitelně už od konce 16. století **betlémy**. Do 18. století bývaly vystavovány v kostelích, kde se kolem nich předváděly lidové hry vycházející z legendy o narození Ježíše Krista. Odtud se pak šířily i do venkovských a později městských domácností. Původně byla instalována pouze jeskyně nebo chlév s jesličkami, do kterých byl po narození uložen Ježíšek. Okolo něho stáli Panna Marie a svatý Josef. Nad jeskyní nebo chlévem se vznášel anděl obvykle nesoucí nápis. Tento základní výjev byl v průběhu let doplňován stále bohatší architekturou a dalšími figurkami venkovanů, řemeslníků a domácích i exotických zvířat. Betlém se stavěl převážně v podvečer Štědrého dne nebo i dříve podle velikosti a počtu prvků. Večer byl osvětlen a představen rodině, v následujících dnech potom dalším zájemcům, neboť dílo bylo pýchou zhotovitele. 6. ledna býval doplňován o figurky Tří králů, kteří se přišli poklonit a předat dary malému Spasiteli.

Přečtěte si pozorně následující text a prostudujte obrázky[zdroj vlastní]:

(...) Narození Ježíše Krista (...): jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku (...).“ Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě (...) Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš (...).

Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení (...), aby byl po celém světě proveden soupis lidu. Všichni se šli dát zapsat (...) Také Josef se vydal (...) z Nazareta do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém (...), aby se dal zapsat s Marií (...). Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. Porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou. A v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda. Náhle při nich stál anděl (...) a řekl jim: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost (...) a takto chválili Boha: „Sláva na výsosti Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi (...).

(...)za dnů krále Heroda, hle, mudrci od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se: „Kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme na východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“ (...) Tehdy Herodes tajně povolal mudrce (...). Potom je poslal do Betléma a řekl: „Jděte a pátrejte důkladně po tom dítěti; a jakmile je naleznete, oznamte mi, abych se mu i já šel poklonit.“ Oni krále vyslechli a dali se na cestu. (...) Když spatřili hvězdu, zaradovali se velikou radostí. Vešli do domu a uviděli dítě s Marií, jeho matkou; padli na zem, klaněli se mu a obětovali mu přinesené dary (...)”¹

---

¹ EKUMENICKÉ KOMISE PRO STARÝ A NOVÝ ZÁKON. Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. 1. vyd. Brno, závod 3, Český Těšín: Biblické dílo Ekumenické rady církví v ČSR, 1979. ISBN 137,46 AA - 138,70 VA.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

1) V návaznosti na učivo o starověkých civilizacích vyznačte na časové ose, kdy se přibližně příběh odehrál.

Řešení: žák na časové ose vyznačí období před naším letopočtem, období našeho letopočtu a vymezí 1. století našeho letopočtu - případně s poznámkou, že jde o přibližný odhad

2) Ve které oblasti?

Řešení: v oblasti dnešního Izraele.

3) Uveďte národnost dítěte v jesličkách.

Řešení: židovská; Žid.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

4) Co konkrétně označuje slovo jesličky v příběhu?

Řešení: krmelec; místo, do kterého je pokládáno krmivo pro dobytek nebo zvěř.

5) V jakém příbuzenském (rodinném) vztahu byli Josef a Ježíšek?

Řešení: Josef byl Ježíškův nevlastní otec, pěstoun.

6) Která jména mají podle lidové tradice tři mudrcové (králové)?

Řešení: Kašpar, Melichar, Baltazar.

7) Proč se biblický Ježíš narodil ve chlévě?

Řešení: protože ve městě Betlémě bylo kvůli sčítání obyvatel mnoho lidí a pro Marii s Josefem nezbylo ubytování v některém z domů.

8) Která dvě zvířata podle lidové tradice zahřívala Ježíška svým dechem?

Řešení: vůl a osel (volek a oslík).

9) S pomocí textu přeložte nápis, který bývá nad betlémy.

Řešení: Sláva na výsosti Bohu.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod